

UNIVERZITA KARLOVA PRÁVNICKÁ FAKULTA

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

POSUDEK OPONENTA PRÁCE

Téma práce : Trest zákazu činnosti a jeho kontrola

Autor : Denisa Raiserová

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Dalibor Šelleng, Ph.D.

Oponent: JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.

Rozsah práce: 60 stran

Datum odevzdání práce: říjen 2024

1. Charakteristika tématu: *Trest zákazu činnosti patří k nejčastěji ukládaným druhům trestů. Jde o významný druh trestu z hlediska ochrany společnosti před zneužíváním postavení či neodpovědným výkonem regulovaných činností. Předložená monografie přináší cenné shrnutí poměrně náročné látky a množství detailních poznatků z aplikační praxe. Diplomantka hojně využívá komparativní metody za účelem srovnání aktuální české právní úpravy s historickými a zahraničními úpravami. Bylo tedy třeba využít i pramenů zahraniční provenience. Látka klade vysoké nároky na exegetické schopnosti při výkladu právních norem. Důležité je i pochopení širšího sociálního kontextu ukládání trestních sankcí.*

2. Hodnocení po formální a obsahové stránce: *Předložená práce má dostatečně logickou a přehlednou strukturu. Autorka nejprve podává všeobecný výklad o účelu trestu a systému trestů. Zde poukazuje na absenci výslovného vymezení účelu trestu v platném trestním zákoníku (oproti § 23 tr. zákona z roku 1961). Účel trestu však formuluje na základě systematického výkladu principů trestání v platném trestním kodexu. Úvodní kapitoly zahrnují zdařilé shrnutí různých teorií trestání, podle tradiční kategorizace na teorie absolutní a relativní. Autorka vysvětluje důvody, proč se v moderním trestním právu oslabil vliv ryzí teorie odplaty (mj. ohled na následky, které mohou být vyvolány bezvýjimečnou aplikací právní normy). Z relativních teorií autorka blíže rozebírá teorii Anselma von Feuerbacha. Zabývá se také pojmem systému trestů, kterým rozumí hierarchické uspořádání druhů trestů a vzájemné vztahy mezi nimi. Autorka zde blíže zkoumá především stávající koncepci tzv. alternativních trestů, mezi něž řadí i tresty zákazové, jimž se v práci věnuje.*

Autorka charakterizuje zákaz činnosti v první řadě jeho preventivním účelem. Výklady o jednotlivých podmínkách ukládání tohoto druhu trestu dle § 73 a násl. tr. zákoníku jsou vesměs velmi zdařilé, názorné a dobře srozumitelné i díky schopnosti autorky využívat kasuistik a judikatury. Z podmínek ukládání diplomantku zaujal především imperativ souvislosti výkonu regulované činnosti se spáchaným trestným činem. Akcentuje bezprostřední souvislost, s tím, že nestačí pouhá morální nezpůsobilost pachatele, vyplývající ze skutečnosti, že spáchal trestný čin. Na druhé straně dle poznatků autorky stačí, aby zakazovaná činnost pachatelem poskytla příležitost ke spáchání deliktu nebo jeho spáchání usnadnila. Za zdařilý považuji výklad autorky ohledně rozsahu zákazu činnosti. Zde autorka vychází z principu ultima ratio: trest zákazu činnosti má omezit práva odsouzeného jen na dobu nezbytně nutnou a v takové míře, která odpovídá závažnosti trestného činu. Kromě toho je třeba přihlížet k individuálním poměrům pachatele. Autorka cituje z judikatury Nejvyššího soudu, podle něžž není žádoucí, aby trest

bezodůvodně omezoval pracovní nebo společenské uplatnění pachatele, čímž by utrpěla možnost jeho resocializace. Diplomantka zde zaměřuje svoji pozornost zejména do oblasti oprávnění k živnostenskému podnikání. Autorka ilustruje řadou dobře zvolených kasuistik, kdy byl podle judikatury vyšších soudů zákaz činnosti vymezen v rozsahu příliš širokém nebo naopak příliš úzkém. Je patrné, že autorka dobře chápe metodu analýzy a syntézy při psaní odborného právního textu. Je ovšem zapotřebí brát větší zřetel na dobový kontext některých judikátů z doby před rokem 1989, případně i z devadesátých let. Autorka mj. správně poukazuje na problematiku zákazů činnosti právníckým osobám, které se fakticky rovnají jejich zrušení.

Pokud jde o okruh zakazovaných činností, autorka je dělí do pěti rozdílných kategorií (výkon zaměstnání, výkon povolání, výkon funkce nebo výkon činnosti, ke které je třeba zvláštního povolení a výkon činnosti upravené zvláštním předpisem). Uváděny jsou klasické příklady činností, které nelze formou tohoto trestu zakázat, jako je např. jízda na kole, návštěvy heren a restaurací. Poměrně náročná problematika zákazu řízení motorových vozidel byla dobře zvládnuta a svědčí o porozumění zkoumané materii. Autorka poukazuje na řadu sporných příkladů a zajímavých konstelací, např., pokud jde o výkon funkcí v rámci nevýdělečné, zájmové činnosti.

Celkově práci považuji za zdařilou po obsahové i formální stránce. Autorka čerpala ze široké škály pramenů, které byla schopna přetavit v originální odborný text, který obstojí jako samostatná monografická studie nebo odborný komentář ke zkoumanému druhu trestu. Jde přitom o materii během výuky na právnických fakultách spíše přehlíženou. Oceňuji dobrou stylistickou úroveň textu (jen s ojedinělým užíváním hovorových namísto spisovaných obrátů – např. „pokud se podíváme“ místo „nahlédneme“). Diplomová práce není jen shrnutím poznatků teorie, nýbrž může být skutečným přínosem i pro aplikační praxi. To se týká i zjištění autorky ohledně kontroly výkonu trestu.

3. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě: *Při ústní obhajobě může autorka odpovědět na jednu z následujících otázek.*

Pedofilní učitel potkal na nádraží neznámého romského chlapce, kterého zneužil. Lze takovému učiteli zakázat výkon činnosti pedagogického pracovníka ve školských zařízeních nebo práci s nezletilými?

Lze zakázat výkon stomatologické praxe zubaři, který se dopustil podvodu na zdravotní pojišťovně?

Co když byl některému podnikateli uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu funkce statutárního orgánu obchodních společností. Dopouští se odsouzený maření výkonu úředního rozhodnutí dle § 337 TZ, pokud společnosti s ručením omezeným pouze zakládá?

Lze uložit zákaz řízení motorových vozidel tomu, kdo se soustavně dopouštěl krádeží aut?

4. Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě. Doporučuji k obhajobě.

5. Navržený klasifikační stupeň: 1 (výborně)

V Praze dne 30. října 2024

JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.
oponent diplomové práce